

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Zakład Konserwacji Papieru i Skóry
ul. Sienkiewicza 30/32, 87-100 Toruń
www.zkpis.umk.pl
e-mail: tk@umk.pl
tel. 56 611 38 29.

UWAGA: niniejszy materiał dydaktyczny przeznaczony jest wyłącznie do użytku niekomercyjnego, chroniony prawem autorskim. Materiał może być kopiowany na użytek własny. Cytowanie niniejszego dokumentu w publikacjach dozwolone jest tylko w oryginalnym brzmieniu, z powołaniem się na nazwisko autora i adres internetowy Repozytorium Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Tomasz Kozielec

Uwagi dotyczące zasad ochrony i konserwacji fotografii

1. Fotografie są obiektami wyjątkowo podatnymi na uszkodzenia podczas ich przechowywania i użytkowania. Większość zniszczeń powstałych w fotografiach pochodzi z niewłaściwego obchodzenia się z nimi oraz braku zapewnienia właściwych form i warunków klimatycznych podczas przechowywania.
2. Fotografie należą do grupy obiektów wymagających bardzo stabilnych i ściśle określonych przez specjalistów warunków przechowywania. Wytyczne zawierające informacje, w jaki sposób należy zapewnić określone warunki przechowywania, są przedmiotem dokumentów normalizacyjnych oraz specjalistycznych opracowań konserwatorskich.
3. Fotografie należy przechowywać w odpowiednich opakowaniach z atestem PAT (Photographic Activity Test); nie można ich dotykać gołymi rękami (zalecane są dotego celu m.in. bawełniane rękawice ochronne); forma i warunki przechowywania zależą od rodzaju materiału fotograficznego oraz stanu zachowania.
4. Konserwacją fotografii mogą zajmować się wyłącznie specjaliści, którzy uzyskali dyplom na kierunkach konserwacji i restauracji dzieł sztuki*, ukończyli odpowiednie specjalizacje, mają właściwą i wystarczającą wiedzę technologiczną i konserwatorską oraz kierują się ustalonymi zasadami etyki konserwatorskiej.
5. Jednym z najczęściej powtarzanych błędów w instytucjach jest organizowanie wystaw oryginałów fotografii, nie natomiast ich kopii. Warunki w pomieszczeniach wystawowych w praktyce często nie zapewniają odpowiedniej ochrony przed niszczeniem fotografii, a nawet przyspieszają zachodzące w nich procesy degradacji. Bardzo często pojawiającym się błędem jest narażenie fotografii na zbyt długie oraz zbyt intensywne oddziaływanie światła naturalnego lub sztucznego, a także zbyt suche lub wilgotne powietrze.
W szczególnych przypadkach możliwe jest zorganizowanie wystawy oryginałów. Może się to odbyć po konsultacjach wyłącznie z dyplomowanym konserwatorem, wyspecjalizowanym w konserwacji i restauracji fotografii, oraz po zapewnieniu wszystkich odpowiednich warunków przechowywania, a także po zainstalowaniu systemu monitoringu parametrów środowiskowych.

6. Konserwator nie może rozpocząć prac konserwatorskich i restaratorskich jeśli nie dokonał identyfikacji techniki fotograficznej. Jej rozpoznanie jest podstawą do rozpoczęcia jakichkolwiek prac nad fotografiami.

7. Ustalenie planu prac konserwatorskich zależy od rodzaju techniki fotograficznej. Począwszy od 1 połowy XIX wieku do XX wieku wynaleziono bardzo wiele technik fotograficznych. Każda z nich jest specyficzna i wymaga zastosowania różnych metod konserwacji.

8. W trakcie prac konserwatorskich i restauratorskich należy stosować materiały konserwatorskie najwyższej jakości, sprawdzone, nie szkodzące obiektom, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. Materiały te muszą spełniać odpowiednie wymogi jakości - w szczególności muszą pozytywnie przejść atest PAT (Photographic Activity Test).

9. Zabiegi konserwatorskie na materiałach fotograficznych muszą być przeprowadzone przez konserwatorów, ze szczególnym zachowaniem ostrożności. Niestety, fotografie należą do grupy obiektów, na których można z łatwością popełnić wiele rodzajów błędów konserwatorskich.

10. Należy krytycznie odnosić się do publikacji na temat przechowywania, opieki, konserwacji i restauracji fotografii, jaka pojawiają się w publikacjach napisanych przez niefachowców.

11. Przeprowadzone prace nad tzw. „odświeżeniem” fotografii przez niefachowców, reperacje oraz inne nieprofesjonalne rodzaje działań mogą skutkować częściowym a nawet całkowitym zniszczeniem fotografii. W ten sposób zniszczono wiele cennych dokumentów przeszłości.

** Na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika prowadzone są studia stacjonarne na 7 kierunkach. Wśród nich prowadzony jest kierunek: Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, ze specjalnością: Konserwacja i Restauracja Papieru i Skóry. Na specjalności tej w ramach programu studiów prowadzone są zajęcia z konserwacji fotografii.*